АС-САЛАМ

БИСМИЛЛАГЬИ РРЯГЬМАНИ РРЯГЬИМ!

www.assalam.ru

№ 03 (88)

15-пи март 2011 й.

Раби-уль-ахир 1432 й.

Табасаран чIалниинди вазлик саб ражну удубчIвуру.

Кьимат 20 манат

5 Кьюб маш гъяйир махьан!

6 Чухсагъул пуз аьгъду жилир

7 Гимихь

НА ТАБАСАРАНСКОМ ЯЗЫКЕ

МУСУРМНАРИН ГАЗАТ

Вагьгьабистари халкь чIур апIура!

ЦIанитIил гъулан имам Аслан халуйихъди ва дурарин мистаъ диндин дарсар киврайи мялимдихъди вуйи ич сюгьбат

Ухьуз варидариз мялум вуйиганси, ихь Табасарандиъ гизаф адлу аьлимар гъахьну. Фукьан читин вахтар гъахьнушра, дурари, Ислам дин тарабгъури, чпиз аьгъюб жарадарихьна рубкьури гъахьну. Гьадму ляхин себеб вуди чпи имдаршра, дурарин тялимари ихь Табасаран халкьдиз гъи гизаф мянфяаьт тувра. Гьацдар аьхю аьлимарихъди аьлакьйир хьуб кьисмат дубхьну, дурарикан берекет гъадабгъдарикан сар вуди ЦIанитIил гъулан имам Аслан халу ву. Чан яшариз дилигди, Аслан халуйи аьхиримжи вахтназкьан гъулан имамвал апIури имийи.

Дугъан уьмрикан ва думу гъушу ихь Табасарандин адлу аьлимарикан мялуматвал гъадабгъуб метлебниинди, узу улихьна йигъари ЦIанитIил гъулаз гъушнийза. Фукьан инсанари ихь Табасаран халкьдилан жюрбежюр гафар кIурушра, гъафи хялижвувахьна Табасарандиъсиб гьюрмат жара йишвариъ а кIури, хиял шулдар. Аслан халуйин кюфлетариз гъилигиган, йиз гафар хъанара артухъди тасдикь шула.

- Аслан халу, сабпи нубатнаъ ихь халкьдиз увкан ва яв хизандикан мялумат тувдихьа.

Йиз гьамус 86 йис дубхьнайиз. Йиз уьмур уставал апIури гъубшну. Жигьил вахтар лапра читнидар вуйи. Узуз айир сар чи вуйиз. Думура швуваз гъухган, хулаъ кюмек хьуз кIури, узуз швушв апIуз йикьрар гъапIнийча. Саб гьяфтайилан, узуз швушв хуз кIури айи вахтна, дада кечмиш гъахьнийи. Гьаци вушра, швушв гъахнийча. Сумчир апIуз кюмек вуди колхоздиан 20 кг мюрх тувнийчуз. Гьацдар читин вахтар вуйи. Магьа учу сатIиди яшамиш шули 67 йис ву. Учуз 15 велед айчуз. Дурарикан 5 велед бицIиди имиди кечмиш гъахьну. Имбудар 5 байна 5 риш ву. Магьа узлантина варжтIан артухъ худлар-гудлар гъахьну, шюкюр Аллагьдиз ﷻ. Дурар вари гьамусяаьтна гьарур чпин йишварихь саламат духьна. Ургур веледра ади, сану бай кечмиш гъахьнийиз. Аьхюну бализра 10 велед а. Сар бай Огнийиъ яшамиш шула, ва дугъазра 7 велед а.

– Имамвал филадихъанмина апIурава ва думу ляхин апIуз читинди дарин?

▸▸ 3

Мевлюд апIуз хай шулинхъа!

Мевлюд апIувал ужудар ляхнарикан вуйивализ далилар

Амир Мевлютов

Огни шагьрин медресейин мялим

Гьюрматлу мусурман гъардшар ва чйир! Гъи, ухьу яшамиш шулайи вахтна, кьюб «бицIи китаб» дурхну, чпиз чпи фу кIурашкьан аьгъдарди, диндихъди саб жюрейин аьлакьа адру гафар апIури, насигьятар тувру инсанар удучIвна. Гьарсар фикирлу мусурмандиз дурар фужар вуш, дурарин метлеб фу вуш, дурар шлин кьушмар вуш ва дурари шлин политика гъабхураш, аьгъяди ву.

Дурарин ният саб ву: ихь марцци Ислам дин тIанкь апIуб, ухьура чпиз мютIюгъ апIуб, ва гьякь мусурмнар гьаргандиз вуйи лукIваликк ккауб. Фукьан дурар чалишмиш гъахьнушра, му ляхин дурарихьан тамам апIуз гъабхьундар ва Гьиямат йигъазкьан хьибдира дар. Дурарин кьушмариз зиихъ ухьу гъапи «бицIи китабар» гъурху ксар дахил шула. Гьацдар диндин жагьилвал-савадсузвал айидар ишлетмиш апIури, дурари ихь диндиз манигъ'вал туври, диндиъ адру цIийи месэлйир адагъура. Месэла, дурари кIура: Кечмиш гъахьирихъ Кьур'ан урхуз хай шулдар; Пайгъамбарихьна ﷺ тавассуль мапIанай; гъудгнихъ азкарар урхуб герек дар; устазар,

▸▸ 4

Я Аллагь ﷻ, йиз илмин аьгъювалар артухъ апIин

Рамазан ибн Аьбдуллагь ал-ЦIуритIли (1858-1930 й.)

Аллагьу Тааьлайи гъапну: «Аллагьди ﷻ учвкан иман ва илимдин аьгъювалар айидар заан дережайиз адагъиди. Аллагьу Тааьлайиз учву апIруб ужуди аьгъяди ву» (Сура «Аль-Мужадила», аят 11). Аллагьу Тааьлайи гъапну : «.....ва йип: «Я йиз Аллагь ﷻ, узуз илмин аьгъювалар артухъ апIин!» (Сура «TIагьа», аят 114).

Аьбдуллагь бин Уьмари гъапну: «Узуз гъеебхьунзуз, Расулаллагьди ﷺ гъапну: «Узуз нивкIуъди узухьна никк айи бети хури гъябкъюнзуз, ва узу думу убхъури гъахьунза, думу гъубхънийза гьадму вахтназкьан, гьеле лиг йиз тIубарин шибариккан шид ккудубчIвайиз, гъубзуб Уьмар бин ХатIабдиз тувунза». Халкьди гьерхру: «Уву думу нивкIуз фициб мяна тувунва, я Расулаллагь ﷺ?». Дугъу гъапну: «Думу илимдин аьгъювалар ву».

Рамазан ибн Аьбдуллагь ал-ЦIуритIли «Я Аллагь ﷻ, йиз илмин аьгъювалар артухъ апIин!», кIуру ксарикан вуйи. Думу 1858-пи йисан Табасаран райондин ЦIурутIил гъулаъ Жавар кIуру тухумдиъ аьлим Аьбдуллагьдин хизандиъ бабкан гъахьну.

▸▸ 5

Лукьман пайгъамбарин ﷺ васият

Увуз гунгьар апIуз ккун гъабхьиган, Аллагьдиз ﷻ ва малаикариз дярябкъру йишв абг, эгер дициб йишв ади вуш.

Рашид Аьлимурадов

Огни шагьрин медресейин мялим

Гьямд ибшри сар Аллагьдиз ﷻ ухьу мусурмнарди халкь апIувализ! Гьюрматлу мусурман гъардшар ва чйир, ухьукан гизафдариз ухьу фу бадали халкь дапIнаш кIваълан дубшна. Амма му ухьу асас фикир тувну ккуни ляхнарикан ву. Ихь ватанагьлийириз думу ляхникан кIваин апIбан бадали, Аллагьдин ﷻ амриинди, Лукьман пайгъамбари ﷺ чан бализ гъапIу васиятнакан ктибтидиза.

Лукьман пайгъамбариз ﷺ чан аьхир багахь дубхьнайиваликан аьгъю гъабхьиган, чахьна чан бализ дих апIуру ва кIуру: «Я йиз бай, узу увуз гизаф ляхнар васият апIурдарза, васият апIурайидар йирхьуб ляхин ву ва дурариъ ккебгърударинна, ккудукIрударинна илмар уч дапIна:

1. Гьаму дюн'яйиин уву яшамиш шлу кьадартIан машгъул махьан;

2. Аллагьдиъ ﷻ яв фукьан мюгьтаж'вал ади вуш, гьадму кьадар Аллагьдиз ﷻ ибадатвал апIин;

▸▸ 6

Женнетдин ачар «ла илагьа иллаллагь» кIуру гафар ву. (Гьядис)

Редакторин колонка

Швушв апIуз ккундузуз!

Ассаламу аьлейкум, гьюрматлу мусурман гьардшар ва чйир! Гьямд ибшри сар Аллагьдиз ﷻ ухьу гьаму дюн'яйиина халкь апIбаз ва ухьу Чан варитIана ккуни лукIран-Мугьяммад ﷺ пайгъамбарин умматдикан апIбаз.

Аллагьу Тааьлайи ухьу гьярамвалихьан уьрхбан бадали гизаф рякъяр ачмиш дапIна. Дурарикан саб вуди швушв хувал гьисаб шулу. Аллагьу Тааьлайи Кьур'андиъ дупна: «Никягьдиинди сатIи апIинай ичв арайиан швувахь хьадру дишагьлийирна жилар».

Ислам диндиъ швушв апIувал аьхю вуйи суннатарикан гьисаб шула. Пайгъамбари ﷺ чан гьядисдиъ дупна: «Эй жигьилар, учвкан фунурин швушв хуз кьувват, дакьатар ади вуш, дугъу думу ляхин апIри, дугъриданна му ляхни улар марцц апIуру, аьврат марццциди уьбхюру, хъа шлихьан шулдарш, дугъу ушвар дисри, дугъриданна диди шагьватI яваш апIуру». Гьаму дупнайибдиан жигьиларин вахт хьубси ухьу му суннайиз дилигну ккунивалин гьаври шулхьа. Хъа узуз му макьалайиъ пуз ккундайиб жараб вуйиз, фици думу ляхин дапIну ккундуш ва, фици гьапIиш, ужу вуш?

Ухьуз аьгъюганси, гьамусяаьт думукьан рягьят вахтар дар, ва гьякьлу дишагьлийир агузра йигьлан-йигьаз читин шула. Гьаци вуйиган, ухьу думу ляхниз лигруган, ихь абйир-бабарихъди сатIиди, мясляаьтниинди, дурарихьанра думу ляхникан гьерхри духьну ккунду, закурин йигьан ухьу швумал дархьбан бадали. Ихь вахтари саспи жигьилариз чпи кIурайиб гьякьлуди, хъа имбудари кIуруб вари кучIалси рябкъюра. Гьяйифки, му ухьу гьапи ляхнариз гьамус жигьилари лапра цIибтIан фикир тувурдар. Хъа швушв ктагьруган, фицдар дюшюшариз фикир тувну ккунду? Му суалназ жаваб ухьуз Пайгъамбарин ﷺ гьядисдиъ бихъура. Пайгъамбари ﷺ гьапну: «Швушв ктагьувал 4 жюрейин шулу: дугъан утканвализ дилигну; диндин терефназ; девлетназ ва дугъан тухмиз дилигну, хъа мурарикан асас фикир тувай диндин терефназ». Дугъриданна, эгер ухьу диндин терефназ дилигну му ляхин тамам гьапIиш, ухьуз берекет айи уьмур хьибди. Саспидари швушв апIбалан кьяляхъ читинвалариъ ахъунчу, фу дапIну ккунду, кIуру суалар туври шулу. Вари Аллагьдин ﷻ амриинди шулайиб ву. Хъа ухьу сабур апIувалиинди, ухь'ин алиб дапIну ккунду.

Узу швушв апIруган, йиз абйир-бабари махан кIурайи риш гьахнийза, магьа гьамус швумал духьназа, эгер узу думу вахтна дурари кIурубдикан фикир гьапIнийиш, мициб гьялнаъ хьидайза, кIури, сар кас гьаразнаъ айи. Гьи гизафдариз абйир-бабари кIуруб кьабулдира шулдар, амма дурари кIурубдик гизаф мянфяаьт шулу. Сар абайикьан чан веледдиз харжиб ккун апIурдар аьхир, гьаци вуйиган, фикир тувай дурари кIурубдизра, хас вуди швушван гьякьнаан улхруган. Аба-бабу ухьухъ гизаф зегьмет зигуру, гьаци вуйиган дурариз ихь багахь шлу касра ужур, аьхюр-бицIир аьгъю ксарикан вуйир духьну ккунду. Ухьу дурариз гиран ктапIувалихьан ярхла духьну ккунду. Саспидари абйир-бабариз, учвуз узу ккундарчвуз, эгер ккундийиш, узу кIурубдиин рази хьидийчва, кIури, дурарин кIваз ицрушин тувру.

Абйир-бабарира, чпин веледдин вахт гьабхьиган дугъаз дикъатнаан фикир тувну ккунду. Хулар апIайиз, ясана машин гьадабгьайиз дугъужвну ккундар. СацIибкьана думу ляхин апIуз кьувват ади вуш, кьан дарапIди лигай ичв веледари кIурайибдиз. Му учв'ин али фарз ву, гьюрматлу абйир-бабар!

ansarassalam@mail.ru

Медведеви Кавказдин шагьидариз игитвалин орден тувну

21-пи февралиъ ихь меркез Москвайиъ диндин душмнари йивну гьийиху шагьидариз вуйи государствойин пешкешар дурарин багахьлуйирихьна тувру церемония кIули гьубшну.

Думу орденар Анас Пшихачевдиз, Кьурамугьяммад Рамазановдиз, Аьгьмад Тагаевдиз ва Нурмугьяммад Гьяжимурадовдиз кIури тувну.

Кабардино-Балкарияйин Духовный управлениейин председатель Анас Пшихачев улхьан йисан декабрин вазлиъ Нальчик шагьриъ йивну гьакIну.

Къарабудагькент райондин Губден гьулан имам Н.Гьяжимурадов 2007-пи йисан октябрин вазлиъ, диндин душмнарин хил'ан гьушну.

Дидин улихьнаси, гьадму йисан июлин вазлиъ, Дагъустандин муфтийин заместитель Кь.Рамазанов ва дугъан гьардаш ади гьябгьюрайи машин дутIубкIну, дурар кьюридра ихь арайиан гьушну. Хъа 2 йислан, 2009-пи йисан майдин вазлиъ, Дагъустандин муфтийин кюмекчи Аь.Тагаевра йивну гьакIну. Думу экстремистарихъди гьабхру женгнаъ кIулиъ айир вуйи.

www.islamdag.ru

«Ислам» журнал гьарурин хулаъ ибшри

«Ислам» журналин 2011-пи йисандин сабпи нумра удубчIвна. Думу цIийи журналиъ ухьу гизаф макьалйирихъди таниш апIура, гьадму гьисабнаан Раби ульаввал вазликан, ва хусуси вуди ихь Пайгъамбарикан ﷺ. Душваъ гьацира мусурман кас, фици вари терефариан аьгъюр духьну ккундуш, дибикIна. Му журналиъ ихь аьхю гьюкуматдин гизаф регионарикан мялуматвалар тувра.

Журналин коллективди думу ляхин дикъатвалиинди ва урхрударин фикрарра ишлетмиш апIури бикIура. Му гафар думу журналин тираж 150 000 экземпляр вуйивали тасдикь апIура. Хъа думу газат дурхну, дидкан мянфяаьт гьадабгьдар, гьелбетда, хъанара артухъ ву.

ИншаАллагь, гьаму нумрайира урхрудариз шадвал ва мянфяаьт тувиди.

Мевлюд утканди урхбан талит кIулиъ гъубшну

Мягьячгьала шагьриъ 9 мартди Дагъустандин Исламдин университетдиъ (ДИУ) мевлюд урхбан талит кIулиъ гъубшну.

Душваъ му университетдин вари филиалариан студентар иштирак гьахьну. Талит кьюб турнакан ибарат дубхьнайи. Сабпи туриъ университетдиан ужударстар гьядягьну, саб группа гьапIну, хъа кьюбпибдиъ – вузарин арайиъ вуйи талит кIулиъ гъубшну.

Талит шубуб дережайикан ибарат дубхьнайи:

1 – вари группайи урхру мевлюд;

2 – группайиан сар касди урхуб;

3 - Пайгъамбарин () уьмрикан ктебтувал.

Му талитнаъ шубубпи йишв Къизлярин филиалиан вуйи командайи гьадабгьну, кьюбпиб – ДИУ-1, хъа му талитнаъ ДИУ-2 команда гьалиб гьахьну.

Вари иштиракчйириз пешкешар тувну. Гьалиб гьахьидариз гьяждиз гьягьюз кюмек апIиди.

www.islamdag.ru

Огни шагьриъ мажлис гьабхьну

5-пи мартди Огни шагьриъ аьлимарин мажлиз кIулиъ гъубшну. Мажлис ачмиш ва кIулиъ гъубхну Огни шагьрин имам – Мугьяммад-Рамазан Ражабовди. Гьацира думу мажлисдиъ Сулейман-гьяжи Тагибеков, Мугьяммад-Закир Юсуфов, Кьурбан-гьяжи Рамазанов, Давуд Тумалаев, Сиражуддин Кьурбанов ва гь.ж иштирак гьахьну. Му мажлисдиъ дурари ихь диндин жюрбежюр суаларикан гьулхну.

Кьурбан-гьяжийи гьийин девриъ учIру дубхьнайи месэлайикан – никьягь апIуваликан ктебтну. Дугъу жямаьтарикан му месэлайиз асас фикир тувувал ккун гьапIну.

Му мажлисдикан инсанариз гизаф мянфяаьт гьабхьну. Гьит Аллагьди (*) ухьу гьякь рякъ'ин мудам апIри! Амин.

Учредитель
Благотворительный фонд «Путь».
Газета печатается по согласованию и одобрению Духовного управления мусульман Дагестана

Редакционный совет
Председатель редакционного совета
муфтий РД
Ахмад– хаджи АБДУЛАЕВ

Заместитель муфтия РД
Махди– хаджи МУТАИЛОВ

Главный редактор
Айна (Патимат) ГАМЗАТОВА

Редактор
Ансар РАМАЗАНОВ

Канонический редактор
Мухаммад– Рамазан РАДЖАБОВ

Художник
Саид САИДОВ

Дизайн, вёрстка
Лейла ГУСЕЙНОВА

Менеджер
Абдусабир АХМЕДОВ

При перепечатке ссылка обязательна.
Набрано и сверстано на компьютерной базе газеты «Ас–Салам».

Газета зарегистрирована Федеральной службой по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций.
Свидетельство о регистрации
ПИ № ФС 77-42079
от 24 сентября 2010 г.
Отпечатано в ООО «Дом печати» по адресу: пр– т Акушинского, 20. Заказ № _____

Тираж 2. 800 экз.

Сдано в печать 17 марта 2011 г. в 18:30

Адрес редакции
367015, РД, г. Махачкала,
ул. Азиза Алиева, 2.
По вопросам подписки и доставки обращаться по телефонам:
по Республике Дагестан – 8- 988- 699- 28- 24
по г. Махачкале - (8722) 914-222.
E– mail: info@assalam.ru;
www.assalam.ru

Вагьгьабистари халкь чIур апIура!

1◄◄ Мист ачмиш гъапIу йигъланмина узу имамвал апIураза. Мистар ачмиш апIуз ихтияр тувган, сабпи ражари тIапIуб ич мист ву, хъасин саб 5-6 вазлилан жара мистар тIаънийи. Ич гъулаъ му мист гьаддиз улихьнара айи, амма дилибхди, инсанариз мистаз гъягъюз гучIури айи. Хъа ихтияр тувган, учу думу дишлади цIийи алапIнийча. Мистазра жвуми йигъантIан гъюри имдар. Йиз улариз дярякъри гъабхьиган, гъудган апIуб йиз пажанах малла-Ражабдиз табшурмиш гъапIнийза, амма думура иццру духьну, кечмиш гъахьи. Хъа гьамус жвумийин гъудган гьадгъан бали апIура. ДумутIанна савайи, ич гъулаз тялимариз дарсар кивуз ихь Пилигъ гъулан агьали Юсуф гъюри шулу. Тялимар гъулаъ айивал ухьуз аьхю шадвал ву. Дурарин аьхю берекет шулу. Дугъу апIурайи ляхнизра узу аьхю вуйи чухсагъул къайд апIураза. Имбу ляхнар жямьтдихъди сатIиди апIури шулча. Месэла, гъулаъ сар кас кечмиш гъахьиган, узухъди дурарин мирасарикан сариз думу ляхин апIуз гъитри шулза, гьадрари думу ляхин дубгъбан бадали. Ич гъул чиб-чпихъди ужуб аьлакьа, гъюрмат айиб ву. Му ляхни йиз юкIв шад апIура.

– Ичв гъулан тарихдикан фу ктибтуз шулу?

Ич гъул фила арайиз дуфнайиб вуш, узуз аьгъдарзуз, ва имбударизра му ляхнин гьякьнаан якьин аьгъювалар а, кIури, хиял дариз. Гьаз гъапиш мушв'ин гизаф накьвар алди ву, яни гьамдиан му лапра улихьдин гъуларикан вуйиб аьгъю шулу.

– Ичв тухумдиъ аьлимар гъахьнийин?

Ич тухумдиъ аьлимар гъахьундар. Ич ими Кьулиф гъулаъ урхури гъахьну. Дугъазра Аслан кIуйи. Дявдиз гъушур, думу кьяляхъ гъафундайи. Уз'ин жара ччвур алди гьабхьну, хъасин думу кьяляхъ дарфиган, гьадгъан гьюрматназ кIури, дугъан ччвур узуз тувнийи. Ич абайиз Кьур'ан урхуз аьгъяйи, хъа жара илмар гъурхундайи, амма думу аьлимарихьна гизаф гъягърур вуйи. Узура аьлимарихьна гъягъюз кьанди хъюгънийза. Узуна Пилигъ малла-Мягьмуд ва малла-Рамазан гъардшарси вуйча, хъа Кьур'ан урхуз абайи улупнийзуз. Баккуйиъ заводдиъ лихурайиган, «Ясин» кIваълан гъапIнийза. Йиз бицIи вахтнахъанмина гъудган дипу кас дарза. Гьадму касари узуз, «Мухтасар» китаб урхуз хъюгъ, кIури гъапнийи. Думу китаб бадали Аьлимурад халуйихьна гъушнийза. Дугъу, гьаз вуяв му китаб, кIури суал туву? Му китаб урхуз ккундузуз, - жаваб тувза. Му китаб гъурхиш, касибвалиъ ахъарва гьа, - гъапи дугъу. Гьаму китаб дурхну узу касиб ишри, кIури, зарафат гъапIза. Гьаци китабра хьади, илим бадали Хянягъ малла-Шятбан халуйихьна гъягъюз хъюгъза. Думуган дици гъягъюзра читин вуйи, хъа дугъахьна гъушиган, дугъу гъапи: сабдихьанра гучI мапIан, халуйин, дурари фу кIурушра, узуз пиди, хъа уву яв дарсариз гъач.

– Шятбан-эфендийикан фу пуз шулу?

Дицдар аьхю, Аллагьдиз ﷻ багахь вуйи ксарикан лайикь вуйибси ухьхьан пуз даршул. Дугъу думу вахтари ихь халкь бадали фукьан вушра зегьмет гъизигну. Дугъусиб илим улупуз гъабхьи ксар думуган лапра цIибтIан адайи. Ухьуз варидариз машгьур вуйи Бедел-гьяжира гьадму касдихь гъурхур ву. Хюрккарин Бедел, узу, ГьепIларин Зейнуддин халу, Гурхнуарин Аьзиз думу касдихь сатIиди урхури гъахьунча. Гьякимарилан ккебгъну, варидарин думу касдихьна гьюрмат айи.

Гьацира Аьбдуллагь халуйихьнара гьягъюри, деуб-гъудужвуб апIури гъахьунза. Гизаф ужур аьлим кас вуйи. Гьясамуддин кIуруш, думу йиз пажанах вуйи, дугъахьнара гьягъюри гъахьунза. Думу гизаф бикIуз ккунир вуйи. Гьадму китабариина гьюжум апIру вахтари, дугъу «Мягьялли» ва жара китабар хилихъди дикIури, дурарикан бицIи, пчIу китабар гъапIнийи. Думу касдихьнара Уьргюнюгъярин Ражаб, чпин гъулаъ Гьяжи ва гь.ж тялимар гъюри шуйи.

– Школайиъ аьраб чIал кивбаз ичв гъулаъ фициб фикир тувра?

Улхьан йисари сацIиб вахтна киври гъахьну, хъасин сарун думу ляхинра дугъубжву. Дурариз гьадму дарсназ гьягърударин саб группа апIинай кIуйи, хъа ученикарира думу дарсназ гъювал дипу. Гьамус узу жямяаьтдиз, абйир-бабариз кIури шулза, ккун апIинай ичв веледариз гьадму дарсар кивувал кIури, амма му гафариз фикир тувурдар. Гьамус веледарикан вагьгьабистар хьидич кIури, инсанариз гучIуру. Магьа узухьнара мистаз 40-рихьна тялимар гъюри шуйи. Инсанари дугъу чаз вагьгьабистарихьан пулар адагъуру, кIуру футна ипну, дурар дяргъюри гъахьи. Гьамус ихь Табасаран халкь, имбу халкьарси, читин гьялнаъ а. «Вагьгьабист» кIуру гафну вари пуч дапIна. Магьа узузра «вагьгьабист» кIуру. Эгер думу «вагьгьабист» дарш, дугъан кьюб ражари гьяждиз гъягъюз пул наънан ву кIурударра а. Хъа наънан шул, гьюрматлу мусурмнар, йиз уьмур уставал апIури гъубшниз. Гьяждиз, узу гъазанмиш гъапIубдихъди гъушунза, хъа имбу фикрар гъалатIнандар ву.

Уьмар аьсгьябди гьапну: «Жямяаьт-гъудган гьибтру кас ясана ахмакь духьну ккунду ясана мунафикь»

Диндин дарсар тувувал савабнан ляхин ву

– Гьяждикан сакьюдар гафар йипава.

Узу, рякъяр ачмиш дапIну, сарпи йисари гьяждиз гъушунза. Думуган гьамус дапIнайисдар утканвалар, рягьятвалар адайи. Амма гьаци вушра, дина гъягъюз лапра ккун шуйи. Дурар Пайгъамбар ﷺ гъахьи йишвар ву ва думу йишварин тяриф дапIну ккудубкIузра шлуб дар. Думу гирами йишвариз гъушдариз хъанара гъягъюз ккун шулу. Сабпи ражари узу гъягъруган, Пайгъамбарин ﷺ мист ккебгъну имийи, хъа кьюбпи ражари гъягъруган мист аьхю гъапIнийи. Магьа гьамус гьяждиз гъягърудариз, думу йишвар фукьан уткан дапIнаш, рябкъюра.

Му гъулаз гъушиган ва душваъ ихь диндин дарсар киврайиваликан аьгъю гьабхьиган, дарсар киврайир фуж вуш, аьгъю апIуз ккун гьабхьизуз. Учу мистаз гъягъруган, думу кас чан тялимариз дарсар кивуз дуфнайи. Узу, думу фуж вуйкIан кIури, гъилигнийза ва думу йиз дуст Юсуф вуйи. Дугъу апIурайи ляхниин узу лапра шад гьахьнийза ва дугъахъдира гафчIал гъапIнийза.

– Юсуф, дарсариз гъюру тялимарин кьадар фукьан ву?

Сабпи ражари 30 тялим вуйи, хъа гьамус 15 ву. Хъанара гьюз ккунидарра а, ва дурариз фу вахтна вушра илим дубгъуз рякъ ачмишди ву.

– Узуз мялум вуйиганси, Юсуф, уву Пилигъ гъул'анмина дарсар кивуз гъюри шулва. Читинди дарин ва Пилигъ гъул'ан урхуз гъюрудар айин?

Ухьуз му гирами ляхин вуйиваликан аьгъяхьуз, гьаци вуйиган, ич гъул'ан гьаму гъулаз гъювалин саб жюрейин читинвал дубхьну ккундар. Тялимарикан кIуруш, ав, Пилигъ гъул'анна мина сакьюдар гъюра. Узу му ксариин ва дурарин абйир-бабариин лапра шад вуза, фицики гъийин заманайиъ либхурайи футнайиз дилигди, Аллагьдин ﷻ рякъ аьгъю апIуз гьаърувалиин. Гьит Аллагьди ﷻ имбударизра гьаму ляхниз фикир тувуз амур апIри. Узу диндин гьякьнаан имбу гъуларизтIан, ЦIанитIил гъулаз аьхю кьимат тувраза, ва гьаму гъюрайи тялимариз гъилигиган, йиз гафар тасдикь шула.

– Юсуф, уву «Ас-салам» газатдин аьхю кюмекчи вува. Уву газатдиз подписка апIури, дурар пай апIури, лицури шулва, яв ва инсанарин фикрар «Ас-салам» газатдикан фицдар ву?

Инсанариз сабан гизаф ляхнарикан хабар адар. Хъа «Ас-салам» газатдикан вуйи мянфяаьт дурариз гьякьикьат агъяди вуйиш, ухьу подписка апIури лицуб герек хьибдайи, дурари ухьу агидийи. Думу газат себеб вуди, ухьхьан хулаъ имиди, илим аьгъю апIуз шулу, думутIан ужуб фукIа айинхъа! Думу газатдин фазилатваликан аьгъюдари газатар хьади гъушганра кмиди, аьхю чухсагъул кIури шулу. Хъа саспидарин гьамциб суал шулу: **Газат урхбалан кьяляхъ дидкан фу дапIну ккунду?** Магьа гьаму суалназ уву жаваб тувнийиш ккундийчуз.

– Фу ккун апIурава ихь газат урхрудариз?

Сабпи нубатнаъ «Ас-салам» газат адапIбаз Духовный управлениейиз аьхю вуйи чухсагъул къайд апIуз ккундузуз, хъасин му газатдин гъуллугъчйириз. Гьит учву Аллагь ﷻ бадали апIурайи ляхниъ хъуркьувалар ишри! Хъа газат урхрудариз пуз ккундузуз, гьадму гъурхубдикан мянфяаьт ктабгъуз чалишмиш йихьай, ва подписка дапIну адру ичв гъуншйириз, мирасариз му газатдин фазилатваликан кидибтай.

Сюгьбат гъубхур
Ансар Рамазанов ву

«Ассалам» газатдикан, урхбалан кьяляхъ, фу апIуз хай шулу?

Ухьуз варидариз аьгъюганси, «Ассалам» газатдиъ Кьур'андин аятар ва гьядисар а. Гьаци вуйиган, думу газат чIюрхюн ва чиркин йишварихь дипуз Шариаьтди ихтияр туврадар. Эгер учвуз гъафи вари газатар, саб китабси уч дапIну, марцци йишвахь учву дивнийиш, гизаф ужи хьибдийи. Ухьуз аьгъюганси, гьарсаб цIийи нумрайиъ цIийи суалар-жавабар ва жюрбежюр макьалйир ади шулу, ва ичв саб суал гъабхьиган, учвхьан думу суал гьадму газатарикан сабдиъ абгуз хьибдичвухьан. Ясана гьадму газатар, шлин думу газатдиз подписка адарш, гьадрарихьна сар-сари урхуз тувай. Дурари думу урхбан ва мянфяаьт ктабгъбан учвуз аьхю саваб хьибди. Эгер дицира шулдарш, гьадму газатар хьади гъюру касдихьна, йисандиъ аьхириъ, дурар кьяляхъ апIинай.

Рюгь микIсиб ву, наан сар кас кIваин апIураш, душваъ дугъан рюгьра шулу.
(Гьядис)

Гьяжимурад Мягьяммадов

Накьвдихъна гъягъюваликан

Узуз гьаму вахтна инсанарин арайиъ лапра машгъур дубхьнайи месэлайикан - накьвдихъна ва жара гирами йишварихьна гъягъюваликан улхуз ккундузуз. Гьаз, кIуру суал тувиш? Гьаз гъапиш, «вагьгъабизм» кIуру рякъ удубчIвайиз, вари вахтари Исламдин аьлимари мусурмнариз кечмиш гъахьидарин накьварихъна гъягъюб теклиф апIури гъахьну. Му гафар тасдикь апIурайи китабар гизаф а! Эгер ухьу аьлимар-салафитарин уьмриз гъилигиш, ухьуз дурарра накьварихъна гъягъруваликан аьгъю шулу. Ихь, диндин суаларин гьякьнаан жагьил вахтна, мусурмнариз накьвдихъна гъягъюз хай шулдар ва думу ширк ву, кIурудар удучIвна. Му гафариз фу пуз шулу? Ихь диндихьна вуйи жагьилвал артухъ ву пуз шулу. Накьвдихъна гъягъюб, «зиярат» - му Пайгъамбарин ﷺ Сунна ву.

Имам Аьгьмаддихьан дуфнайи гьядисдиъ дупна: «Аллагьди ﷻ Гьаънайири ﷺ, Муаьз Емендиз гьаъруган гъапну: «Уву хъасин йиз мистаз ва накьвдихъна зиярат апIарва». Гьаму гьядисдиан ухьуз Пайгъамбарин ﷺ мистаз, накьвдихъна гъягъювали инсан диндиан адраърувал аьгъю шулу. Му ляхниз Пайгъамбари ﷺ Чав теклиф апIури гъахьну. «Улихьна узу учвуз накьвдихъна гъягъюз ихтияр тувундайза, хъа гьамус дина гъарахай», - гъапну Пайгъамбари ﷺ. Гьамус суал: Пайгъамбари ﷺ теклиф гъапIу ляхниз «ваъ» пуз хай шулинхъа? Аьли аьсгьябди гъапну: «Пайгъамбарин ﷺ риш ФатIима шагьидарин сейид Гьямзайин накьвдихъна гьар жвуми йигъан «Угьуд» дагъдиина гъягъюри гъахьну».

Накьвдихъна гъягъюб ужудар ляхнарикан вуйиваликан гизаф гьядисар а, амма гъаври шлу касдиз гьаму ухьу кIваин гъапIдарра чIяаьн ву.

Ихь гьамусдин вагьгъабитариз фикир тувай. Жагьилар, саб бицIидикьана илим ктрудар, гаф-гафди урус чIалназ илтIикIнайи Кьур'ан ва гьядисар урхайин, Пайгъамбарин ﷺ Сунна – накьвдихъна гъягъюз ихтияр адар кIура! Эгер ухьу вагьгъабитар фици арайиз гъафидар вуш, дурарин тарихдиз гьилигиш, дурар фужар вуш ва дурари чпин улихь фициб мурадметлеб дивнаш, варидариз якьинди аьгъю шулу

КIваин апIинай Мугьяммад Аьбдул Вагьгъабдидин рякъюъди гъягърудари «Бакьия» накьварикан фу гъапIнуш, Пайгъамбарин ﷺ аьсгьябар кивнайи йишвкан ва гьадму кивнайидарикан сар вуйи шубубпи халиф, аьхю вуйи аьсгьяб Уьсман бин Аьффандин накьвдикан гъапIнуш. Дурари думу вари тIанкь гъапIну, ва вари накьвдин гъванар жилихьди сабси дерккну...

Гьаци вуйиган «дин марцц апIурча» кIури дуфнайи вагьгъабитарихьна суал шулу: фтихьан марцц апIурчва… -Пайгъамбарин ﷺ Суннайихьан? Субгьяналлагь! Гьит Аллагьди ﷻ ухьу му чIуру рякъюъ айи инсанарихьан, дурари ипрайи футнайихьан, хилиъ яракь дибисну, чпин гъардшариз къаршу гъягърударихьан уьрхри! Ислам диндин мицдар ксарихъди фукIара сатIиди вуйиб адар. Ухьу, мусурмнар ва ихь мирасар му чIуру рякъхьан уьрхбан бадали, мицдар ксарихьан ярхла духьну ккунду. Ухьухьна ихь дин, саб жюрейин дигиш'вал адарди ихь лайикьлу аьлимари гъабхну, вагьгъабитари гъабхундар, гьаци вуйиган, гъачай ихь аьлимарихъди ва дурарин рякъюъди гъягъюхьа!

Мевлюд апIуз хай шулинхъа!

1 ◄◄ шейхар гъийин девриъ имдар; мевлюд апIувал хай шулдар ва гь.ж. Узуз му бицIи макьалайиъ мевлюддикан ва думу урхуб ужудар ляхнарикан вуйиваликан пуз ккундузуз.

Гьюрматлу мусурмнар, ухьуз мялум вуйиганси, саб жямяаьт сари чан хлиз гъадабгьбан бадали, дурарин арайиан чиб-чпихьна вуйи ккунишин адабгьну ккунду. Гьийин йигъан гьацдар ксарин хилариъ ухьу дархьбан бадали, ухьу чин-чпин арайиъ ккунишин артухъ дапIну ккунду. Хъа сабпи ражари ухьу ихь Пайгъамбар ﷺ ккун дапIну ккунду. Гьаз гъапиш, Пайгъамбари ﷺ Чан гьядисдиъ дупна: «Сар касди учвтIан Узу ижмиди ккун дарапIдикьан гагьди, дугъан иман камил хьибдар». Вари халкь дапIнайидарикан варитIан гьякь вуйир ихь Пайгъамбар ﷺ ву, гьаз гъапиш дугъу апIруб вари Аллагьдихьан ﷻ ву. Диндин къанунар ва Кьур'ан Дугъхьан мина гъафидар ву. Хъа ухьу Дугъахьна вуйи ккунишин адарди, думу къанунар фици кIулиз адагьиди? Месэла, сар касдиз тмунур ккун гъахьиган, чан ккунир бадали, дугъу фунуб вушра ляхин апIуз зегьмет зигуру. Мевлюдра ухьу ихь Пайгъамбар ﷺ ккунивал улупурайиб гьисаб ву. Мевлюд апIуз ухьу уч гъахьиган, Пайгъамбарин ﷺ уьмрикан ктибтури, дугъкан аьгъювалар гъадагьури шулхьа. Хъа фукьан ухьу сар касдикан аьгъю гъапIиш, гьадмукьан думу ухьуз багахь шулу. Мевлюд учв Пайгъамбарин ﷺ тяриф ва гьадгъан сифатарикан улхуб ву. Хъа ухьу инсан аьгъю апIубкьан, дугъан ужудар хасиятарикан ухьуз аьгъю гъабхьиган, думу ккунра шулу.

Мевлюд ихь чIалназ аьраб чIалнаан дуфнайиб ву, ва чав гъахьи вахт, гъахьи йишв кIури, тажрума шула. Думу гъахьи йигъ ухьу хас йигъси гьисаб апIури, Думу кIваин апIури шулхьа. Учв гъахьи йигъ къайд апIури, Дугъу итни йигъан ушв бисури гъахьну. Пайгъамбари ﷺ гъапну: «Узу гъахьи йигъ ушв бисбиинди къайд апIурза». Гьаци вуйиган, думу гъахьи йигъан ушв бисуб, дугъан уьмрикан аьгъю апIуб, мевлюдар урхуб ужу ву.

Мевлюд кIуруш, думу вари Пайгъамбарин ﷺ тяриф апIуваликан, салаватарикан, зикир ва Кьур'андин аятар урхбакан яратмиш дубхьнайиб ву. Аллагьу Тааьлайи Кьур'андиъ дупна: «Уву инсанарин хасиятар уткан, тамам апIуз гьаънайир вува». Чав Аллагьу Тааьлайи Пайгъамбарин ﷺ тяриф апIури гъахьну, хъа ухьуз гьаз хай шулдайкIан? Ухьу ихь Пайгъамбариз ﷺ Аллагьу Тааьлайиз хас вуйи сифатар туврадархьа аьхир!

Ухьу гъапиганси, мевлюддиъ салаватар, Кьур'андин аятар урхуру, хъа му ляхнар апIуз хай шулдар, кIуру ксарин фициб аьхир шуйкIан? Аллагьу Тааьлайи Кьур'андиъ дупна: «Дугъриданна Аллагьди ﷻ ва Дугъан малаикари Пайгъамбариина ﷺ салават хура, эй Аллагьдихъ ﷻ хъугьдар, учвура Дугъ'ина салават аьбкъинай». Пайгъамбарин ﷺ гьядисдиъ дупна: «Шли уз'ина саб салават гьабхиш, узу дугъ'ина йицIуб салават хурза». Ухьу гьудган апIруганра салават хури шулхьа, хъа мевлюд мапIанай кIурудариин мюгьтал шулу. Эгер ухьу Пайгъамбариина ﷺ салаватар хури гъахьиш, Аллагьдихьна ﷻ ухьу багахь хьиди. Хъа фужкIа айкIан Аллагьдихьна ﷻ багахь хьуз даккнир? Мевлюд - зикирна Кьур'ан ву. Мурарин фазилатвалин кьадар лапра зааууб ву. Саб **«ла илагьа иллаЛлагь»** гьаму дюн'ятIан ва душваъ айибтIан багьаллу ву.

Мевлюддиъ Шариаьтдин къанунар тамам дапIну ккунду

Мевлюд апIру хулаъ гьарган берекет шулу. Душваз ухьу ихь мирасариз, багахьлуйириз, гьуншйириз теклиф апIурахьа. Му ляхниинди ухьу Пайгъамбарин ﷺ амурра тамам апIурахьа, фицики Пайгъамбари ﷺ дупна: «Ичв багахьлуйирин арайиъ аьгъюб-гьюб гьибтай». Думу серенжемдиъ хулан эйсийи дуфнайидариз ипIрубра дивру ва думу аьхю вуйи садакьа шулу. Пайгъамбари ﷺ гъапну: «Рюгь микIсиб ву, наан думу кас кIваин апIураш, душваъ дугъан рюгьра шулу». Эгер думу мевлюдиъ ухьу вари Шариаьтдин къанунар тамам гъапIиш, душваъ Пайгъамбарин ﷺ рюгьра хьуз мумкинвал а. Душваъ жиларна дишагьлийир жаради духьну ккунду. Дишагьлийирин сесер жилариз деерхьну ккундар. Ва му ляхнариз ухьу дикъат фикир тувну ккунду, гьаз гъапиш, гьаму ляхниз асас духьну, саспидари мевлюдер урхуз хай шулдар кIура. Думу ляхниъ саб гьярам а кIури, заткьан мевлюдер апIуз хай шулдар пуз хай даршул. Дици вуш дурари гъудганра дапIну ккундар, фицики саспидари гъудгник сура «Фатигья» урхруган, дурарин саб чIвеъ гъалатIар шулу, ва му гъалатIар апIубра гьярам ву. Инсанариз «Фатигьяра» ва мевлюдерин къайдара улупну ккунду. Гьаму гафар ихь улихьдин адлу аьлимарира тасдикь апIура.

Мевлюддин гьякьнаан аьлимарин гафар

Ибн Жузийи гъапну: «Мевлюд гъапIган, думу хулаъ берекет, шадвал шулу ва гьюри йисазкьан Аллагьу Тааьлайи думу хал кьаза-балйирихьан уьбхюру». Сабпи ражари гьаму къайдайиинди мевлюд гъапIур Абу Саид ву. Дугъаз Пайгъамбарин ﷺ тяриф апIру шиир ктабгъур Гьяфиз ибн Дагьият гъахьну **(Ат-танвир фи мавлиди Аль башируль Назир)**. Ва дугъу дугъаз пешкеш вуди агъзур динар тувну. Гьаму ухьу апIру къайдайиинди дугъура мевлюд раби уль-авваль вазлиъ апIури гъахьну. Чав апIру ужудар ляхнарин берекетнаан думу лап кIубан, аькьюллу, адлу, аьдалатлу кас вуди гъахьну.

Саригь бин Сабагьди гъапну: «Шли пулиин мевлюд гъурхиш ва думу пул жара пулихъди сатIи гъапIиш, пулиъ берекет шул ва думу эйсийин пул зяяди харж хьибдар». Аьрифинарин султIан, Жамалуддин СуютIийи чан «аль-Васаиль шаргьу аш-Шамаиль» кIуру китабдиъ дупна: «Фуну касдин хулаъ, ясана мистаъ мевлюд урхури гъахьиш, думу йишв малаикари гьялкьайиъ апIур, душваъ Аллагьдин ﷻ рягьмат шулу ва душваъ иштирак гъахьидариина малаикари салават хуру». Думу мевлюд гъапIу хал Аллагьу Тааьлайи гаш'валихьан, бедбахтвалихьан, цIихьан уьбхюру. Эгер думу кас гьадму йисан кечмиш гъахьиш, дугъаз Мункар ва Накирин суал пучIу апIиди.

Гьяфиз Шамсуддин Мугьяммад бин Насири гъапну: «Эгер Аллагьди ﷻ Абу Лагьабдиз гьар итни йигъан аьзаб яваш апIуруш, хъа Аллагьдихъ ﷻ хъугьну, дугъан рякъюъди уьмур хъапIру касдиз фици шуйкIан?». Абу Лагьаб Пайгъамбар ﷺ бабкан гъахьиган шад гъахьнийи ва му ляхин себеб вуди, Аллагьу Тааьлайи гьар итни йигъан дугъаз аьзаб цIиб апIуру.

Гьясан аль-Басрийи гъапну: «Эгер узуз «Угьюд» дагъсиб гъизил айиш, узу думу вари мевлюддиз харж апIидийза». Жунайд аль-Багьдадийи гъапну: «Фуж мевлюдиъ деъну, Пайгъамбарин ﷺ тяриф апIури гъахьнуш, думу иман камил хьувалиинди шад хьиди». Мяъруф аль-Кархийи гъапну: «Шли, мевлюд бадали тIяаьм гьязур дапIну, инсанариз Пайгъамбарин ﷺ тяриф апIуз кIури, теклиф гъапIнуш, думу кас Аллагьу Тааьлайи Гьиямат йигъан сабпи жергейиъди ва пайгъамбрарихъди чIиви апIиди».

Гьюрматлу мусурман гъардшар ва чйир! Гьаму ухьу духнайи далилар гъаври шлу ксариз артухъра кади чIяаьн ву. Аьлимарин гафариан, мевлюд апIуб ужудар ва дапIну ккуни ляхнарикан вуйивалин ухьу гъаври гъахьунхьа. Гьачай ихь диндиз дикъат фикир тувхьа ва лазим дару ксарихъ хъпехъидархьа.

Гьит Аллагьди ﷻ ухьуз гьякь рябкъюз улар арццуз тавфикь'вал туври, ва нягьякь'валихьан ярхла апIри! Амин!

Мевлюд гъапIган думу хулаъ берекет, шадвал шулу ва гьюри йисазкьан Аллагьу Тааьлайи думу хал кьаза-балйирихьан уьбхюру

Фуну касдиз Аллагьдихъди ﷻ гюрюшмиш хьуз ккундуш, думу гъудгниз, наана дугъаз дих апIураш, гьадина гъарахри, яни мистаз. (Гьядис)

Кьюб маш гъяйир махьан!

Мусурмнарин сабвал — жямяаьт-гъудгниъ ву.

Ансар Рамазанов
газатдин редактор

Гьюрматлу мусурман гъардшар ва чйир! Гъийин йигъан ухьуз мистариз гъягъюз вари рякъяр ачухъди ву, аммаки ухьу му ляхниз лапра кагьалвал апIурахьа. Улихь вахтари мистар ачмиш апIузкьан ихтияр туври гъахьундар, хъа гьамус тувнайи ниъматариз ухьу Аллагьдиз ﷻ шюкюр апIурадархьа. Гизафдари газатдиз, мистаз дурушди хулаъ гъудган апIуз шулдаринхъа, кIуру суалар хътаура. Му суалназ жаваб тувайиз, сабпи нубатнаан, жямяаьт-гъудган фу вуш, ухьу аьгъю дапIну ккунду.

Жямяаьт-гъудган – Пайгъамбарин ﷺ Сунна ву. Пайгъамбарин ﷺ вахтна жямяаьт-гъудгнихьна гьамциб аьлакьа ади гъабхьну: эгер сар кас жямяаьт-гъудгниз фици-вуш гъафундарш, дугъаз теклиф апIури гъахьну. Гьамциб аьхю фикир туври гъахьну дурари му месэлайиз. Ав, жямяаьт-гъудган хулаъра апIуз шулу, эгер уву яв хизандихъди сатIиди апIуруш, амма думу месэлайиз гизафдари фикир туврадар. Хулаъ варидари гъудгнар апIру хизанарра думукьан гизаф адар. ДумутIанна гъайри, саспидар, мистан багахь яшамиш шули ашра, жвумийин гъудгнизкьана гъягъюрдар. Хъа мукьадар Аллагьу Тааьлайин хал гьяспикк ккадарди шулинхъа? Аллагьди ﷻ ухьуз фукьан вушра назиниъматар тувру, хъа ухьхьан рякълан саб лик алдабгъну, Дугъу ихь гъюнариин иливу фарзаркьан тамам апIурдархьа. Аллагь ﷻ ухьуз кюмек ишри!

Бид'аьйикан кIуруган: варитIан сабпи бид'аь, инсанари жямяаьт-гъудгниз гъягъювал ва гвачIнинган жвумийин-гъудгниз гъягъювал дипуб ву, кIури шулу. Гъийин йигъан ихь жямаьтарикан саспидар жвумийин гъудгниз цIиб вахт ккимиди, хъа саспидарсана экбер апIбалан кьяляхъ гъягъюру, хъа Пайгъамбарин ﷺ вахтна жвуми йигъан мистар гвачIниндин гъудгнихъанмина ацIри гъахьну. Аллагьу Тааьлайи гирами Кьур'андиъ дупна (мяна): «Гъиямат йигъан сужда апIинай гъапиган, дурариз сужда апIуз ккун хьибди, аммаки апIуз хьибдар, гьаз гъапиш гьаму дюн'яйиъ сагъди вуйиган дурари сужда гъапIундар».

Мусурмнарин кьувват фу ляхниъ а?

Мусурмнарин вари кьувват жямяаьт-гъудгниъ а. Жямяаьт-гъудгниз гъягърударин арайиъ гъардаш'вал; марццишин; гьюрмат, чиб-чпиз кюмек апIувал шулу. Гъардаш'вал, чиб-чпин гъавриъ хьувал гьаму ляхниланмина шулайиб ву.

Саб варихалкьарин конференцияйиъ Дюн'яйиъ Ислам дин тарабгъбан месэлайикан улхруган, сар аналитикди гъапну: «Гьелелиг мусурмнар гвачIниндин гъудгниз жвуми-гъудгнизсикьан уч шули хьайизкьан – ухьу сабдиканкьан фикир апIуб герек дар». Му гафариз дикъат фикир тувай, аьзиз ватанагьлийир. Вари ихь хайир даккнидариз инсанар мистариз уч духьну апIру жямяаьт-гъудгниъ фукьан аьхю кьувват ади вуш аьгъя. Анжагъ ухьу гьаз-вуш му ляхниз лапра цIибтIан фикир туврадархьа.

Муслимдихьан дуфнайи гьядисдиъ дупна: сар кас Пайгъамбарихьна ﷺгъафну ва гъапну: «Я Аллагьди ﷻ Гьаънайир ﷺ, йиз улариз рябкъюрдар, ва узу мистаз хъади гъягъру касра адар, хай шулин узуз хулаъ гъузуз?». Пайгъамбари ﷺ «Ав» гъапну. Амма думу кас гъягъюз рякъюъ учIвган, Пайгъамбари ﷺ думу деркку ва гьерху: «Увуз экбер ебхьурануз?». Дугъу гъапну: «Ав, ебхьуразуз». «Дици вуш, мистаз гъарах», - гъапну Пайгъамбари ﷺ.

Гьацира Пайгъамбари ﷺ гъапну: «Фуну касдиз Аллагьдихъди ﷻ гюрюшмиш хьуз ккундуш, думу гъудгниз гъарахри гьадина, наана дугъаз дих апIураш, яни мистаз. Учвуз рябкъюрачвузки, жямяаьт-гъудгниз ицрур ва мунафикь гъягъюрдар, эгер инсандиз душваз гъушган пешкешер тувуйиш, думу сабпи жергейиъ хьидийи!». Дугъриданна ихь Пайгъамбарин ﷺ гафар гьякь ву, эгер мистаъ саб фукIара туври гъахьнийиш, жигьиларра, яшлуйирра ва бицIидарра гьялак-гьялакди, сабпи жергейиз хъуркьуз кIури, мистаз гъягъидийи. Хъа ухьу Аьхиратдиъ шлу пешкешарикан гьаз фикир апIурадайкIан?

Эгер мистаз гъягъюз шулдарш, хулаъ жямяаьт-гъудган дапIну ккунду. Асас вуди дишагьлийири, фицики дурариз мистариз гъягъюз думукьан рягьятди дар, ва гизаф мистариъ жиларихьан жаради дишагьлийириз вуйи йишварра адар. Гьаци вуйиган, дурари хулаъ жямяаьт-гъудган апIуб герек ву, месэла дадайина шуру.

Жямяаьт-гъудган ккадапIбан гьякьнаан гагайихьан гьисаб-суал хьибди, хъа гага адарш – дадайихьан. Гъуллугъчийи чан ляхин апIурайидариз гъудган апIуз йишв тутрувиш, Гъиямат йигъан дугъхьанра му ляхнин гьякьнаан гьисаб-суал гъадабгъиди!

Уьмар аьсгьябди гъапну: «Жямяаьт-гъудган гъибтру кас ахмакь духьну ккунду, ясана - мунафикь». Убайдуллагь ибн Аьмри гъапну: «Гьелелиг узу сабанра, йишвандин вахтнакьан, жямяаьт-гъудган ккадапIундарза, хъа саб ражари узу мистаз гъафиган, имбудари жямяаьт-гъудган гъапIнийи, думуган узуз йиз лапра хъял гъафунзуз ва, дидин саваб хьуз кIури, думу гъудган 27 ражари гъапIунза. Ва йишвну фици учу, ич жямяаьт, гьяйвнариинди гъягъюраш нивкI гъябхъюнзуз, ва фукьан узу зегьмет гъизигишра, йиз гьяйвнин хъюхъ жямяаьтдин гьяйвнарин рижварихьан улихь шулдайи. Думуган сар кас узухьинди илдицну, гъапну: «Гьяйвниз гуж мутуван, уву учухъ хъуркьидарва». Мидин мяна: фукьан учву ккудубшу гъудгнин кьаза гъапIишра, ясана са-сарди гъапIишра, жямяаьт-гъудгнинсиб, ясана чан вахтна гъапIу гъудгнинсиб саваб ухьхьан гъазанмиш апIуз шулдар. Гьамус, кьаби гъахьиган гъудгнарихъ хъюгъюрча кIуру, ксари фикир апIри.

Му ляхнихъна гъулан имамди теклиф дапIну ккунду. Хъа фици теклиф апIидихъа, гизаф гъулариъ имамар адруган. Жямяаьт-гъудган адру гъулаъ берекетра цIибтIан даршул. Саспи гъулариъ мист жвуми йигъантIан тIапIри шулдар. Му ляхни ухьу ихь диндиз гьюрмат дарапIрувал улупура, аьзиз ватанагьлийир! Учвкан ккун апIураза, имам адарди, жямяаьт-гъудган адарди мист мигьибтанай, наънан вушра учвуз имам тIалаб апIинай!

Гъит Аллагьди ﷻ ухьуз гьарсаб жямяаьт-гъудгниз мистаз гъягъюз амур апIри! Амин, я Мужиб!

Я Аллагь سبحانه وتعالى, йиз илмин аьгъювалар артухъ апIин

1 ◄◄ Дугъан аьхю аба Аьбдурягьманра машгъур аьлим вуди гъахьну. Дугъу сабпи илимдин аьгъювалар ва тербия абайинна гагайин регьбервалиинди гъадабгъуру. Рамазан гизаф зирек, дирбаш ва бажаранвал кайи бай вуди гъахьну. Дугъаз илмин аьгъювалар рягьятди мутIи шуйи ва дугъан илим гъадабгъузра гизаф юкIвра хъади гъабхьну. Аллагьди ﷻ юкIв хъайириз, гизаф тIалаб гъапIуриз ва Чаз гизаф ккунидариз илмин аьгъювалар ва диндин дережа тувру. Дидин кьяляхъ илмин аьгъюваларин деринвалиан яркьу ва заан мертебайиз удучIвбан бадали, думу Халагь гъулан медресейиз малла Къурбан-эфендийин ва Халил-эфендийин тялимди гьаъру. Думу душваъ Юсуф-Гьяжи ал-Курихийихъди (Гурихъи) таниш шулу ва дурари гизаф албагу дуствалар ккергъру. Дурар гизаф йишвар-мягьяляриз сатIиди илмарин аьгъювалар гьадагъуз гъягъюри гъахьну. Гьацира дурари Ккуми, Жвулли, Кюрягь, Ккувлигь ва жара гъулариъ илим урхуру. Дурар 1880-пи йисан Мягьрягь гъулан Гьяжи Панахдин медресейиз тялимарди гъягъюру. Душваъ дурари тялимвалихьна гъайри муаьллимвалра апIури гъахьну, ва 1885-пи йисан душваъ убхивал тамам дапIну, чпин гъулариз хъадакну гьюру. Саб вахтланан Юсуф-Гьяжийи Рамазназ Лезги мягьялин Ашагьа-СтIал гъулаз аьлим Аьбдул Фатягь-эфендийин медресейиз гъягъюз теклиф дивру. Душваз дурар Гьясан-эфенди ал-Кьадарийин кюмекниинди кьабул апIуру. Устаз Аьбдул Фатягь-эфенди Табасаран тялимарикан гизаф шад вуди гъахьну, гьаз гъапиш дурариз лап дериндиан диндин аьгъювалар ади гъабхьну, ва гьацира дурар ихь халкьдин вакиларси гьисаб шуйи. Дурариз, тялимарин арайиъси, вари халкьдин арайиъра ужуб кьимат туври гъахьну, ва дурар имбу тялимариз ужуб нумунара вуди шулу. Дурари душваъ Ислам диндихьна гъайри жара илмарин аьгъювалара гъадагъури гъахьну, мисалназ: «Гьисабнан илим, нужум илим, тIиб илим, фарс чIал ва дидин эсерар, тюрк чIал».

Дурари 1896-пи йисан заан дережайиинди медресе ккудубкIуру. Гъулаз гъафиган, Рамазан чпин гъулаъ имамвал апIури, тялимариз мистаъ илмин аьгъювалар туври гъахьну. Дугъаз Аллагьу Тааьлайи шубур бай тувру: Аьбдурягьман, Къурбаняли ва Аьбдуллагь. Дугъу дурариз варидариз илмин аьгъювалар тувру. Дурарикан Къурбанялди Табасарандин вари аьхю аьлимарихьан илмин берекет гъадабгъну, гагаси машгъур аьлим шулу. Къурбанялина Аьбдурягьман Германияйихъди вуйи дявдиз гъахуру. Аьбдурягьманди чан ширин жан Ватан бадали дивру. Къурбаняли – халис игит, дяви ккудубкIбалан хъяляхъ сагъ-саламатди багъри Ватандиз гъюру ва жамааьтдихъди Шариаьтдин ляхнар давам апIуру. Гага кечмиш гъахьиган, имамвалин вазифйир гьадгъуин алахьну. Гьелелиг атеистари гъизгъин женг гъабхурашра, Къурбанялди думу вазифа заан дережайиинди кIулиз гъабхури гъахьну.

Рамазан халуйин халкьдиз вуйи насигьятар:

Рамазан ибн Аьбдуллагьди, чан тялимариз ва имбудариз насигьят туврувган, кIури гъахьну: - Илимна зегьмет - гъардшар ву, зегьмет дизригиш, илим даршул. Зегьмет кьюб жюрейинуб шулу: Дюн'яйинуб ва Аьхиратдинуб. Дюн'яйихъ гъизигу зегьмет, учву Дюн'яйилан гъушубси, ккудубкIруб ву, хъа Аьхиратдихъ гъизигу зегьмет заткьан ккудубкIруб дар.

Жямяаьтдихъди гаф-чIал апIру йишвахь Дюн'яйин аьгъвалатдикан дугъу гъапну:

- Инсанари аьхю хулар-дараматар дивди;
- Дишагьлийирикан гьякимар хьиди;
- Тямягькрар, бахил вуйидар ва футна апIрудар артухъ хьиди;
- Фун абцIишра ул адрабцIрудар гизаф хьиди;
- Базарар гьякимарин хилиъ хьиди;
- Девлет айидар тухъ даршули, халкьдиина гьякимвал гъадабгъуз лапра чалишмиш шлудар гизаф хьиди;
- Саб жюрейинна халкьдиз хайир - мянфяаьт дархру гьякимар, фу чарйир дапIнура, хил'ан думу гъуллугъ дидрипуз жафйир зигиди;
- Инсанариз рягьятвалар хьиди, амма юкIв гъарган гъаразнаъ, шадвал адарди хьибди;
- Саб манатдихъ гъир'ят-намус, аба-баб масу туврудар хьиди;
- Аба-бабаз гьюрмат дарапIрудар гизаф хьиди;
- Абйир-бабар, гъардшар-чйир, мирасар ярхла дапIну, хпирин багахьлуйириз гъуллугъ апIрудар гизаф хьиди;
- Дишагьлийири, жиларин кIул'ин аьхювал - агъавал апIури, жилир гьяспикк ккадраърудар хьиди.
- Дишагьлийири жиларин палтар алахьиди, гьяцIалди лицури хьиди, машнаъ гьяйин перде адарди хьиди.

Дугъриданна Рамазан-эфендийи гъапи гьюз имбу аьгьвалатар, учвуз рябкъюрайиганси, ватанагьлийир, вари ихь кIул'ина дуфна, ва учвуз дурар рякъюрачвуз. Ухьу сацIибкьана Шариаьтдиз къаршуди вуйи ляхнар ихь арайиан терг апIуз чалишмиш духьну ккунду.

Рамазан-эфенди 1930-пи йисан Аллагьдин ﷻ рягьматдиз гъушну. Гъит Аллагьди ﷻ ихь вари мусурман халкь гьамцдар аьлимарин гьюрматнаан кьаза-балйирихьан ярхла апIри! Амин.

ГъибикIур УртIларин Ханмягьямаддин бай Аьбдул МутIалиб Гьязряти Аьлиев ву.

Шлиз бай гъахьнуш ва дугъу дугъаз, узухьна вуйи ккунишин улупури ва йиз ччвурнакан берекет гъадагъуз кІури, Мугьяммад кІуру ччвур тувнуш, думу чан балихъди женнетдиъ хьиди. (Гьядис)

Мугьяммадрасул Рашидов

Хялижв кьабул апІбаз вуйи багъиш

Саб ражну Аьбдалла ибн Мубаракдихьна йицІур хялижв - аьлимар гъюру. Дугъаз гьадму хяляриз ипІруб гьязур апІуз фукІара адайи. Анжагъ дугъаз айиб саб гьяйван вуйи. Гьадму гьяйвниин элеъну думу сад йисан гьяждиз гъягъюри гъахьну, хъа тмуну йисан дин бадали дявдин женгар гъахуйи. Хялар гъафиган, дугъу чаз айи - адру гьяйван убккуру, дидин йикк гьязур апІуру - убхьуру ва думу хяляриз гьивру.

Хпири дугъаз кІуру: «Гьаму гьяйвнилан гъайри увуз жараб гьич фукІара адайвуз, гьаз уву думу гъубккунва?» Думуган думу гьялак - гьялакди хулаз гъягъюру ва чан хпирин мягьрайиз барабар вуйи шейъ - шюйъ адабгъуру ва гьадму дакьикьайиъ дугъу чан хпирилан нюкягь алдабгъуру. Дугъу кІуру: «Жвуван хялар кьабул апІуз даккни хпир узуз ккундарзуз».

Гьадму гьядиса улдубчІвбалан кьяляхъ, сакьюдар йигъарилан, дугъахьна сар кас гъюру ва кІуру: «Эй мусурмнарин имам, узуз риш азуз, думу чан дадайихъ мягьрум гъахьну ва дугъу чаин улубкьнайи аьхю дердназн гьар йигъан чаллан саб чІвеъ палтар илдитура, дурар чІяргъюра, хъа гьи дугъаз яв вяаьздин мажлисназ гъюз ккунди а. Гьадугъаз фукІа - мукІа йипава, белки дугъан юкІв архаин шул».

Думу минбарихьна за гъахьибси, дугъу гьадму риш архаин апІру жюрейин гафар апІуру ва чпин хулаз хъуркьган, гьадму шуру кІуру: «Гага, узу швумал гъахьунза, сарун гьамусдихъантина Аллагьу Тааьлайиз хъял шлу ляхин апІидарза, хъа йиз увухьна вуйи саб тІалаб айиз». Гагайи гьерхру: «Фициб вуйкІана яв тІалаб?». Дугъу жаваб тувру: «Уву гьарган узуз гьамци кІури шулва: гьаму аьламдин вари баяр увук лишан кипуз гъюри шулу, ва девлет айидари узкан увук лишан кипуз ихтияр тувувал ккун апІури шулу. Увуз Аллагьдиинди ﷻ ху апІураза: узу швуваз гьич саризра мутуван. Анжагъ Аьбдалла ибн Мубаракдилан гъайри, фицики эгер ухьуз дин аш, дугъазра дин а».

Ва гагайи чан риш Аьбдалла ибн Мубаракдиз швуваз тувру, дугъахъ аьхю жегьиз хъапІру, пулин дужмар тувру ва дугъаз йицІуб гьяйванра хътауру, дугъу Аллагьдин ﷻ ччвурнахъан дин бадали женг гъабхуб метлебниинди.

Саб ражну йишвну нивкІукди Аьбдаллагьдиз Аллагь ﷻ рякъюру. Аллагьди (*) дугъаз кІуру: «Эгер уву Учу бадали кьаби хпир гьидитнуш, гьамус Учу увуз жигьил риш тувунча. Эгер уву яв хяляриз айи - адру саб гьяйван гъубккнуш, гьамус увуз гьадму саб гьяйвнин ерина жаваб вуди Учу йицІуб ужувлан ляхин апІурача. Ва Учухь ужувлан ляхин гъапІурин ужувлар гьавайиди гъюдучІвурдар ва Учухьна илтІикІдарикан гьич саризра зарар гъабхьундар ва хьибдар».

Лигайчва, гьюрматлу дустар, Аллагь ﷻ бадали ухьу саб ляхин гъапІиш, Дугъу думу мутму ухьуз хъанара артухъди тувру. Гьачай Аллагьдин ﷻ рякъюз, туба дапІну, хътакухьа!

Лукьман пайгъамбарин عليه السلام васият

1 ◄◄ 3. Фукьан увуз Аьхиратдиъ дережа ккундуш, гьадму кьадар уву дидиз аьмалра апІин;

4. Яв эллешмиш духьнайивал гардан жегьеннемдин цІиккан уьбхювал ибшри;

5. Уву апІру гунагь яв сабурнан кьадар ибшри, яни Дугъан аьзабнакк увхьан фукьан сабур апІуз шулуш, гьациб кьадар;

6. Увуз гунгьар апІуз ккун гъабхьиган, Аллагьдиз ﷻ ва малаикариз дярябкъру йишв абг.

Гьачай, мурариъ фициб мяна ади вуш, баян апІухьа. Сабпибдиъ дупна: гьаму дюн'яйиъ яшамиш шлу кьадартІан дид'ин машгъул махьан. Сар касдизкьан учв гьаму дюн'яйиъ фукьан гъузруш аьгъяйкІан, ва сарихьанкьан узу 20 йисан яшамиш шулза пуз шулин? Ваъ шулдар! Фила инсандин аьхир шулуш, саризкьан аьгъдар. Гьаци вуйиган, фукьан уву гьаму дюн'яйиъ яшамиш шулуш, гьадмукьан уву дид'ин машгъул йихь, дупна.

Кьюбпибдикан кІуруш, ибадат апІин Аллагьдиз ﷻ, яв Дугъаъ вуйи мюгьтаж'вализ дилигну. Эгер ухьуз Аьхиратдиъ дережа заануб дубхьну ккундуш, му дюн'яйиъ артухъси ибадат дапІну ккунду. Мушваъ ухьуз ккуниб вари апІури гъахьиш, Аьхиратдин утканваларихьан ухьу ярхла хьиди. Гьарсариз хьибди гьациб кьадарнаъ, фукьан дугъу гъазанмиш гъапІнуш. Ужудар аьмалар артухъ вуш, думу женнетдиъ хьиди, эгер харжидар гизаф гъахьнуш – жегьеннемдиъ. Шубубпи пунктранра кьюбпибдинсиб аьмал ву. Юкьубпибдикан кІуруш, ухьу фукьан ибадат гъапІишра, жегьеннемдихьан ярхла вуча пуз даршул. Саризкьан аьгъдар, чан ибадат кьабул гъапІнуш - гъапІундарш. Белки думу касди вари апІурайиб чан фицдар-вуш метлебар бадали гъапІнийкІан? Хьубпибдикан улхуруш, ухьуз варидариз аьгъяхьуз, душваъ шлу аьзабдихьан сабур апІуз даршлуб. Гьаз гъапиш, эгер гьаму дюн'яйиъ ихь хил'ин убхьурайи шид улубзиш, сабур апІуз даршули, дишлади жюрбежюр дармнар ишлетмиш апІури шулхьа. Хъа гьамус фикир апІинай: жегьеннемдин цІихьан ухьу фици сабур апІуйкІан? Аьхиримжи пунктнакан улхуруш, ухьуз варидариз аьгъяхьуз: наанди ухьу жини гъахьишра, жилар-заваріъ Аллагьдиз ﷻ дярябкъру йишв адар. Гьамдихъди аьлакьалу саб гьикаят ктибтидиза.

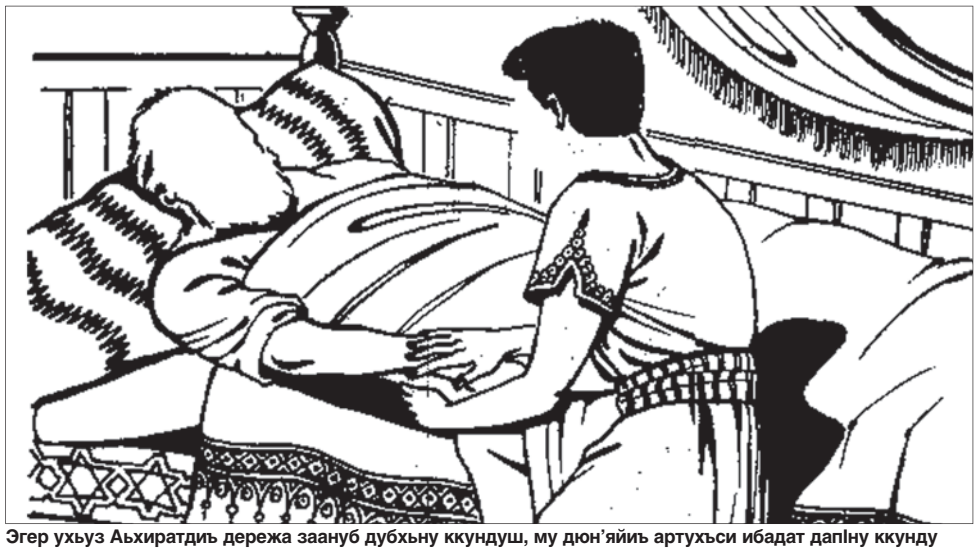

Эгер ухьуз Аьхиратдиъ дережа заануб дубхьну ккундуш, му дюн'яйиъ артухъси ибадат дапІну ккунду

Сар аьхю аьлимдин ади шул тялимар. Дурарикан санур дугъаз имбудартІан ккунир шулу. Хъа имбу тялимариз му ляхин кьабул шулдар, фицики мялимдиз думу имбудартІан ижмиди ккунди гъахьну. Му ляхникан аьгъю гъабхьу мялимди, дурариз дих дапІну, гъапну: «Закур дарсназ гъюруган, гьарури саб пеъ дубккну аьбкъинай, амма пеъ саризра дярябкъру йишвахь убккай». Дарсназ гъюрудар, гьарури пеъ хьади, мялимдин табшурмиш тамам дапІну, гъюру, амма мялимдиз ккуни тялим фукІара хьтарди гъюру. Вари мугъ'ин аьлхъюз хъюгъру ва кІуру: «Магьа мялимдиз варитІан ккуни тялим фукІара хьтарди гъафну». Мурарин варидарин суалариз жаваб тувбан бадали, мялимди мугъаз суал тувру: «Уву гьаз фукІара хьтарди дуфнава?». Тялимди гъапну: «Уву учуз саризра дярякъру йишвахь убккай гъапнийва, хъа узу фукьан гъилицнушра, Аллагьдиз ﷻ дярябкъру йишв гъибихъундарзуз». Магьа гьамци вуйиган, узуз му тялим ккундузуз, - гъапну мялимди. Гьаци вуйиган, гьюрматлу мусурмнар, ухьу наан гьитІикІну гунгьар гъапІишра, Аллагьдиз ﷻ вари рябкъюра. Гьит Аллагьди ﷻ гьаму Лукьман пайгъамбари عليه السلام чан веледдиз гъапІу васиятнахъди аьмал апІуз ухьузра тавфикьвал туври! Амин.

Чухсагъул пуз аьгъду жилир

Суал: Узуз, фу гафарилан ккебгъурушкьан, аьгъдарзуз. Китабариъ жвуван уьмрикан дулхну ккундар, кІури дибикІна, амма узхьан шули имдарзухьан. Узу ищури шулза, фу дапІну ккундуш, аьгъдарзуз, Аллагьдикан ﷻ аьфв ккун апІураза. Саб фукІа йипачва, тувачва насигьят. Жилирихъди сатІиди 6 йис вуйич, думу дустагъдиъ деънайи, душв'ан удучІвну цІиб вахт ву. Сабпи ражари 2 йисазди деъну. Думу дустагъдиъ деайиз, узу думу удучІвайиз ккилигурза кІури ху гъабхунза, ккилигунза думу удучІвайиз. Амма дугъу чухсагъулкьан гъапундар, думутІанна гъайри, дугъан узу кІваълан гъушну, жюрбежюр терефаризди гунгьар апІуз гъягъюри гъахьну ва гьацІ йислан хъанара дустагъдиъ деъну. Узу дугъу апІру вари ляхнарилан хил алдабгъунза, гьаз гъапиш думу ккундийзуз. Кьюбпи ражари дустагъдиъ деъган, думу гъудгнар апІуз хъюгъну, думуган йиз шадвалин кьадар адайи, дугъу узуз гьиччаб (хиджаб) алабхь гъапнийи. Узу гьиччаб гъибирхнийза ва алабхьуйза, дугъахьна гъягъюри шуйза, дугъан дадайихъди яшамиш шули, дугъаз кюмекар апІури гъахьунза. СацІиб вахтналан сар риш гъафну мист'ан никягь апІувалин кІажра хьади ва дугъу Шариаьтдиинди йиз жилирин хпир вуза кІуйи. Узу жилирихьан му месэлайикан гьерхза, дугъу думу ляхин аьгъюб дарзуз кІуйи. Узу дугъахъ хъугъунза ва хъанара хил алдабгъунза. Хъасин дугъу узуз гьиччаб маалабхьан кІури гъахьи.

СацІибсана вахт гъубшган, сарсана арайиз удучІвуру: узуз дугъкан бицІир азуз, учуз рякъ ачмиш апІин, кІури.

Думу чпин дадайин сар байтІан дайи, ва узу дугъан дадайихъди яшамиш шули гъузунза.

Узу кьюд йисна гьацІкьан дугъаз ккилигури, думу азад апІуз пул уч апІури, дугъан телефондихъ пул хъиври, йиз вазлин гъазанж (700 доллар) вари гьадгъахъ харж апІуйза. Дугъу гъардшарихъди телефондихъан гафар апІуруза кІури шуйи, узура дугъахъ хъугъуйза.

Улихьнаси думу дустагъдиан удучІвну. Дугъу дидиз улихьна узуз гаф тувнийи, дустагъдиан удучІвган, йиз абйир-бабарихьна душну, Шариаьтдиинди никягь апІурхьа кІури.

Йиз абйир-бабари гъудган апІурдар, дурари узу дугъаз гьадму вахтарира никягь адарди тувнийи.

Узу дугъкан узуз гъудган апІуз улупуб ккун гъапІунза, хъа дугъу диндикан вуйи суалар ярхла апІуйи. Узу хъанара дугъкан му ляхин тІалаб гъапІнийза, фицики узуз гунагьнаъ яшамиш хьуз ккундайзуз. Аллагь ﷻ бадали Шариаьтдиинди никягь апІин кІури шуйза. Узу, китабдиъ дибикІнайганси, гъудган апІуз хъюгъза.

Думу йишвну хулаъ шулдайи. Узу дугъаз, эгер яв жара дишагьли ади вуш, узу гьялди гъит гъапнийза. Дугъаз пул гъабхьихъамина фукІара герек дайи, ва пулра узхьан тІалаб апІуйи. Узуз дугъан дадайин дерд казуз, думу иццура, фукІара апІуз шулдар.

Магьа узу дугъхьан гъушунза, Аллагьди ﷻ узхьан сабсана имтигьян гъадабгъну – узук бицІир кайзук ва му ляхникан дугъаз хабар тувза, амма дугъаз му ляхникан саб мяна адайи. Узу фу дапІну ккунду? Учвуз чухсагъул. Я Аллагь ﷻ му ляхин узу варидариз ачмиш апІувалин узуз аьфв апІин, сарун узхьан гьамрарихьантІан гъайри сарихьанра гьерхуз шулдарзухьан.

Аьлимдин жаваб: Яв кагъаз гъурхган, йиз кІулиз гьамциб фикир гъафну: «Хъа дицир жилир фтиз лазим вухъа?». Диндикан аьгъдрур, гунагьнан уьмур хъапІрайир, гьякьлу хизан ккебгъуз даккнир. Пайгъамбари ﷺ ухьуз уьмрин юлдаш ктагъруган, дугъан диндин терефназ лигай, дупна. Диндин тереф ужу гъабхьиш, хизандиъ шадвалра хьибди. Уву фикир апІин, гьадму касдихъди уву шад хьидинхъа ва дугъахъди увхьан гьякьлу веледар арайиз хуз шулинхъа?

Уву дугъхьан гъягъюб ужуб гъапІунва, гьаци яшамиш хьуз, диндин фарзар тамам апІуз ва яв велед лайикь вуйибси арайиз адауз увуз рягьятди хьибди. Аллагьдикан ﷻ ккун апІидихьа, саб ужуб йишв увуз кьисмат хьуз, кІури!

ВаритIанна кьиматлуб, багьаллуб Узу ва имбу пайгъамбрарира гъапиб – «ла илагьа иллаллагь» ву. (Гьядис)

Аллагьди ﷻ нивкIуъди йиз вари суалариз жавабар тувну

Ассаламу аьлейкум, гьюрматлу мусурмнар!

Ихь уьмриъ вари шулайиб Аллагьдин ﷻ амрииндиву. Ва вари ихь уьмриъ шулайиб - ужуб вушра, харжиб вушра - ужувлахъинди илтIибкIурайиб ву. Аллагьу Тааьлайи ухькан гьаруриз Чав айиваликан ва иллагьки Чахьинди илтIикIну ккуниваликан хабар тувру, амма думу ляхнин гъаври адру ксар гьаци гъузди, фицики дурариз дидин гъавриъ ахъуз мумкинвалар тувнадар. Саспи вахтари ихь багахьлуйирикан сар кечмиш, ясана ицдру гъахьиган, ухьу «гъаз? фици?» кIуру суалар туврухьа. Амма вари шулайиб Аллагьдин ﷻ амрииндиви вуйиваликан ухьуз варидариз аьгъяхьуз.

Йизра гъациб дюшюш гъабхьнийиз. Узу шадвалиъ яшамиш шулайза. Ич аьхю ва гьюрматнан хизан вуйич. Учу 7 велед вуйча: йирхьур чи ва сар чве. Аьхюну чуччу шубубпи классдиъ урхурайиган, бицIину гъардшин гьелелиг йискьан дубхьнадайи, ва гьадму вахтна Аллагьу Тааьлайи ич багъри дада ич арайиан адагьну, думу авария дубхьну кечмиш гъахьнийи. Ургуд веледдин дада! Йиз дада кечмиш гъахьи йигъан, узуз уьмриъ мяна имдайзуз. Узу гьаз яшамиш шулаш, аьгъдайзуз. Думу вуйи гьациб вахт, узуз дадайин манишин, ужуб гаф ккуниб, амма думу сарун гъабхьундайи. Шюкюр ибшри Аллагьдиз ﷻ, Дугъу учу думу читин вахтна саб жюрейин фикир тутрувди гьитундар. Учуз дархи баб тувну ва думу касра лапра ужур гъахьну. Думура гъаму учусиб саягьнаъ гъахьир вуйи. 30 йис хьайизкьан швуваз гъушур дайи. Дада имдруган, хъа гага инвалид вуйиган, думу чан гъардшар-чйириз тербия туври гъузну. Учу ургур велед дада адарди гъузна гъапиган, язухъ дубхьну, думу ич гагайиз хпирди гъафну. Гьит Аллагь ﷻ думу касдиин рази ишри! Вахтар яваш-явашди гъягъюйи, ва узу гьарган уьмрикан фикир апIуйза. Йиз гьамцдар суалар арайиз гьюйиз: «Фу бадали узу халкь дапIна? Гьаз йиз дада кечмиш гъахьну?». Узу урчIвубпи классдиъ урхурайиган, гьамциб ляхин гъабхьнийи: Школайиан са-сарди накьварин багхьанмина гьягьюрайиган, узуз салават ва зикру апIруган урхру гафар гъеерхьнийзуз. Шлин-вуш мевлюд айиган шлубсиб сес вуйи. Хъа ихь фици шулу, гьулаъ сарин мевлюд айиган, дидкан варидариз аьгъю шулу, амма му йигъан саринра мевлюд адайи. Хъа йигъан му суалнан гьякьнаан багахь гьулан имамдихьна илтIикIнийза, думу ич школайиъ психологди лихурайи. Дугъу думу ляхин тясир апIувалиан (самовнушенияйиан) ву гьапну. Узуз мукьан утканди салават, зикир убхури заткьан гьеебхьундарзуз. Гьаму дюшющдин кьяляхъ узу диндикан хабар гьадабгъуз хъюгъза. Амма гизафси, Аллагь ﷻ наан а? эгер Думу ади вуш, гьаз ухьуз Думу рякъюрдар, кIуру суалар арайиз гьюйи.

Саб ражари лавланган, шубарихъди тамшйир апIури, хулаз гьюз цIибси кьан гъабхьнийиз, думуган дада (дархи баб) элегнийзухъди ва явящди гъивнура вуйиз, амма узуз думу саб гъагъиди гъабхьунзуз. Багъри дадайи маргълихъди гъивишра, фукIара шулдар, хъа жарарин хил, ясана гаф лапра гьагъиб шулу. Му ляхнин кьяляхъ гизаф вахтназкьан ахуз даршули имийза. Йишвну сяаьт сабди гъудужвну, чIатинди удучIвза. Гизаф лал йишв вуйи, ва абцIнайи вазра ячухъди рябкъюйи. Гизаф вахт гъабхьнийиз вазлихъди гафар апIури ва асас вуди гьерхуйза: Аллагь ﷻ наан а? эгер ади вуш, саб аьламат улупри, дарш нивкIуъдикьан. Гьаму йишван Аллагьдин ﷻ амрииндиви йиз вари уьмур гьюдюхну ва, нивкI себеб дубхьну, йиз вари суалариз жавабар гъидихъунзуз. Йиз уьмрихьна аьшкь, метлеб арайиз гъафну. Думуган узу гьаз Аллагьу Тааьлайи мукьан ухди ич арайиан дада адагьнуш, гъавриъ гъахьунза: учу гьякь рякъюхъна гьюбан бадали. Ухьу вари гьи дарш закур кечмиш шлудар вухьа, амма ухьуз думу ляхин кьабул апIуз ккундархьуз. Аллагьу Тааьлайи гьарсарихьан жюрбежюр ляхнарииндиви имтигьян гъадабгъуру. Фукьан кIару рякъ ихь уьмриъ гъабхьишра, Аллагьдиз ﷻ шюкюр ва сабур дапIну ккунду. Гьядисдиъ дупна: «Сабур апIувал женнетдин ачар ву».

Гьит Аллагьди ﷻ ухьуз гьаму дюн'яйин читинваларикк сабур апIуз ва ухьхьан гъадабгъру имтигьян лайикь вуйиганси тувуз амур апIри! Амин!

Хадижат Эседуллаева

ТIубан шибарикан

Суал: Узуз аьгъю апIуз ккундузуз: Ислам диндиъ тIубарин шибар ччIвуркьуваликан вуйи хасиятнакан фу дупна. Узук му ляхин бицIивахтналанмина кайиб ву, амма гьичра му дипуз шулдарзухьан. Узуз гъеебхьунзуз думу инсандин психикайиан асиллу ву кIури, гьаму гафар гьякь вуйин?

Психологдин жаваб: Му дюшюшнахъди гизаф инсанар гюрюшмиш шулу ва дурарикан гизафдари думу лапра пчIуди дипру. Думу дипуз даршлували, уву думу ляхниз дикъат фикир тутруврувал улупура. Хъа уву дидиз фикир тувиган, уву увухьинди гьирагьдихьан лиг, ва увуз рябкъидивуз фукьан думу хасият уткан даруб вуш. Гьацира думу ляхин уву яв фицдар вуш ляхнар дапIну адруган, психика саб гьялнаъ гъурубзруган шулайиб ву. Гьарган кIваинди гьибтай, думу ляхин яв багахь хьайидариз кьабул дархьузра мумкинвал а, ва асас фикир тувай фукьан думу ляхникан зарар ади вуш.

Жвуву жвув кIуваликан фикрар

Суал: Жвуву жвув йикIуваликан (самоубийствойикан) вуйи фикрар ярхла апIру дюъйир айин?

Аьлимдин жаваб: Думу фикрар шейтIнихьан вуйидар ву. Дицдар фикрар кIулиз гъафиган Аллагьдихьан ﷻ кюмек ккун апIинай. КIваантIан урхай: «**Аьузу биллагьи минашшайтIани рражим!**» (Узу Аллагьдикан ﷻнянятлу иблисдихьан уьрхювал ккун апIураза!).

Фукьан читни гьялнаъ инсан ади вушра, жвуву жвув йикIувал думу гьялнаан удучIвувал дар. Думу ляхни гьадму касдиинна Аллагьдин ﷻ хъял гьюз гъибтра ва учв гьаргандиз жегьеннемдин аьзабарикк ккаъра.

Гимихь

Мягьяммад Мягьяммадов

Хучбар, Мягьяч ва ГьяжитIай

Хучбар: Ассаламу аьлейкум, аьзиз дустар!

Мягьяч: Вааьлейкум ассалам!

ГьяжитIай: Вааьлейкум ассалам!

Хучбар: Йишвну нивкI гъафундарнучвуз дарш, гвачIнин ухди мушвахь гьапIрачва?

Мягьяч: НивкI апIуз фукьан вушра ярхи кьюрдун йишвар ву.

ГьяжитIай: МашаАллагь, фу уткан кьюрд гъабхьида цци.

Хучбар: Тьфу, тьфу, Аллагьди ﷻ, инсанарин нягьякьвализ дилигди, чан ниъматар тувру.

ГьяжитIай: Фтикан улхурава, дуст?

Хучбар: Эй, дуст, узу кIураза, эгер ухьу апIру нягьякь ляхнариз Аллагьди ﷻ дишлади жаза тувуйиш, ухьу кьюрдну йиф адарди, хьадну ригъ адарди, чвлин вахтна мархь адарди гъуздийи.

Мягьяч: Му гафар узуз Мягьячгъалайиз гъушган, сар касдикан гъеерхьунзуз, хъа увуз шликан гъеерхьунвуз?

Хучбар: Йиз адаши гьарган текрар апIуйи: Аллагь ﷻ рягьимлур ву, дарш ухьу апIру гунгьарин ухьуз фукьан кьазабалйир хьидийи.

ГьяжитIай: Дурар, валлагьи, гьякь гафар ву. Гьямд ибшри сар Аллагьдиз ﷻ, ихь мусурмнарин арайиъ гьелелиг Аллагьдин ﷻ ниъматариз шюкюр апIру ксар ими, хъа гьямд апIрудар имдру вахтна фу шулуш, аьгъдарзуз.

Мягьяч: Магьа фикир тувай, гъийин жигьиларин яшлуйирихьна саб жюрейин гьюрмат имдар. Саспидариз чпин аба-бабкьана аьгъдар.

Хучбар: Узу гьарган гъудгнихъ йиз веледар ужуб гьякь рякъ'ин мудам апIин, Аллагь ﷻ, кIури дюаь апIури шулза.

ГьяжитIай: Дюаь – мусурмнарин яракь ву, дуст, ва умуд кивдихьа Аллагьдик ﷻ Дугъу ихь дюъйир кьабул апIур кIури.

Хучбар: Ихь жигьил вахтар мицидар дайи, яшлуйирихьинди гаф пуз шулдайи.

Мягьяч: Думу вахтари дурариз чпин абйир-бабарихьан гучIуйи, хъа гьамус…

ГьяжитIай: Гьякь кIурава, дуст. Йиз кIваинди имидиз, фици саб ражари йиз гъардши гъуншдихьна йиц тувуз ваъ гьапиган, ич абайи дугълан гьяса алдатнуш.

Хучбар: Эй, эй, эй... Дицдар ксар имийиш, му замана мици аьхюр-бицIир имдарди хьибдийинхъа!

Мягьяч: Ухьу гьапиганси, ухьхьан шлуб дюаь апIубтIан дар, гьаци вуйиган, чиб-чпиз гъудгнихъ дюаь апIидихьа.

ГьяжитIай: КIваълан магьапIанай, жвуми йишван учвуз мевлюддиз теклиф вуйиз, апIидихьа ихь Пайгъамбарин ﷺ тяриф.

Хучбар: ИншаАллагь, думу ляхниз учу гьарган гьязур вуча. ГьапIу ният Аллагьди ﷻ кьабул апIрияв.

Мягьяч: ИншаАллагь, лавландин гъудгнизди учу яв хулаъ хьидича.

Фуну касди «ла илагьа иллаллагь» гьапиш, дугъаз 10 ужудар ляхнар дикIиди ва 10 харжи ляхнарин аьфв апIиди. (Гьядис)

Газат урхрударин суалариз жаваб туврайир ДУМД– дин экспертный отделин гъуллугъчи Мугьяммад– гьяжи МЯГЬЯМЕДОВ ву

– Фуну вахтна «Бисмиллагьи ррагьмани ррагьим» пуз хай шулдар?

– Бисмиллагь пуз хай шлу-даршлу 4 жюрейин шартIар а: 1) важиб вуйи, 2) Сунна вуйи, 3) гьярам вуйи, 4) карагьат вуйи шартIар. Месэла:

1. Фунуб вушра гъудгнинъ сура «аль-Фатигья» урхруган, бисмиллагь пуб важиб шулу.

2. Фициб-вушра хай шлу ляхнихъ хъюгъруган,бисмиллагь пуб Сунна ву, месэла, уьл ипIуз, гъудгнин жикIуз, дарс урхуз хъюгъруган ва гь.ж.

3. Гьярам ляхнарихъ хъюгъруган, бисмиллагь пуз гьярам ву, месэла зина апIруган, фу-вуш гьитIибкIруган, арагь убхъруган. Эгер шли-вуш зина апIруган аьлхъюри бисмила гьапиш, думу кяфир шулу.

4. Карагьат вуйи ляхнар апIруган, бисмиллагь пуб карагьат ву, месэла, саб себебра адарди чан аьвратдихьинди лигуб («Фатгьуль Аьллам»).

– Ихь Пайгъамбар ﷺ имбу пайгъамбрарихьан фицдар лишнариинди тафавутлу шулу?

– Ихь Пайгъамбар ﷺ имбу пайгъамбрарихьан тафавутлу апIру лишнар гизаф а, дурарикан варитIан асас вуйидар:

1. Ихь Пайгъамбар ﷺ вари пайгъамбрарикан варитIан багьаллу ву.

2. Думу вари аьламдихьна гьаънайир ву: инсанарихьна, жинарихьна, къанажагъсуз шей'арихьна, хъа имбу пайгъамбрар фунуб-вуш саб халкьдихьна гьаъри гьахьну.

3. Думу аьхиримжи Пайгъамбар ﷺ ву, дугъан кьяляхъ пайгъамбрар хьидар.

4. Думу бадали жил таяммум апIуз шлуганси марцц гьапIну.

5. Душмнариз ихь Пайгъамбарихьан ﷺ гучIуйи, дурарин арайиъ гизаф манзил ади гьабхьнушра («аль Аькьидатуль исламия»).

– Узуз Ислам кьабул дапIнайи урус риш швушвди гьадагъуз ккундузуз. Дугъаз гага адар, хъа чве христианин ву. Учу мягьрамдикан фу дапIну ккунду?

– Мусурман риш швуваз (жилириз) тувуз анжагъ мусурмандизтIан ихтияр адар. Эгер гьациб ихтияр адру мусурман кас адарш, думуган гьадму риш швуваз мистан имамди ясана дугъан заместители тувру («Тугьфат уль-мугьтадж»).

– Эгер жилири хпир гьярамвалиинди гъазанмиш гьапIубдиинди уьрхюруш, хпирихьан чаз тIалакь тувувал ккун апIуз шулин?

– Эгер жилири хпир гьярамвалиинди гъазанмиш гьапIубдиинди уьрхюраш, вая дугъан жара гьялалвалин хпир уьрхюз шлуб фукIара адарш, хпириз тIалакь ккун апIуз ихтияр а, хъа жилири тIалакь тутрувди гъахьиш, дугъаз имамдихьанмина тIалакь гъадабгъуз ихтияр а («Иаьнату ТIалибин»).

– Гьелелиг гьиджаб (мусурман палат) алабхьну адру, хъасин сумчрин кьяляхъ думу алабхьру риш швушвди гъадагъуз хай шулин?

– Шариаьтдиз асас духьну нюкгьин гьякьнаан вуйи йикьрариъ шуру учв ккеркну ккунду кIурувалин шартI адар, ва гьаддиз, эгер имбу вари шартIар кIулиз адагъураш, гьадму шурахъди нюкягь апIуз шулу, хъа амма думу гьадму шуру гунагь деебтурадар кIуру гаф дар. Фициб дюшюшдиъ вушра, гьадму риш, чан маш ва хиларин тIубар ктарди, имбу вари йишвар ккеркуз буржлу ву.

– Хюни ккибтруган никкдик хюндин жвур кубкьнуш, никк нажас шулин?

– Му дюшюшдиъ аьфв апIуру ва думу ишлетмиш апIуз хай шулу («Фатгьуль Аьллам»).

– Жара пайгъамбрариина салават урхуб Сунна вуйин?

– Жара пайгъамбрариина салават урхуб Сунна ву, эгер сабпи ражну ихь Пайгъамбариина ﷺ салават хуруш. Аммаки сабпи ражну, ихь Пайгъамбариина ﷺ дарди, имбу пайгъамбрариина салават хуб карагьат ву («Фатгьуль Аьллам»).

– Ихь Дагъустандиъ Пайгъамбарин ﷺ Мугьяммад кIуру ччвурназ саспидари «Мага, Магомед, Махамад» кIуру. Гьамци пуз хай шулин?

– Пайгъамбари ﷺ гьапну: «Шлиз бай гьахьнуш ва дугъу дугъаз узухьна вуйи ккунишин улупури, ва йиз ччвурнакан берекет гьадагъуз кIури, Мугьяммад кIуру ччвур тувнуш, думу чан балихъди женнетдиъ хьиди». Жара гьядисдиъ Пайгъамбари ﷺ гьапну: «Эгер учву ичв веледдиз Мугьяммад кIуру ччвур тувнуш, дугъаз йивну ккундар ва думу саб фтихъкIара мягьрум мапIанай». Гьаму гьядисариан ухьуз аьгью шулхьуз, Мугьяммад кIуру ччвур али касдиз гьюрмат дапIну ккуниваликан. Му ччвур иливну, хъасин «Мага, ясана Махамад» кIуруш, думу Пайгъамбариз ﷺ гьюрмат дарапIрубси гьисаб шулу. («Фатгьуль Аьллам»).

– Эгер духтри гьалатI деебтбиинди инсандиз зарар гьабхьнуш, гьадму аьгьвалатнаъ дугъаз гунагь шулин?

– Духтри чав деебту гьалатIназ дилигну, гьациб кьадарнан гунагь хьибди. Эгер гьалатI деебтбан натижайиъ гьадму касдин бедендиан саб пай (орган) пуч гъабхьнуш ясана думу либхувал дийибгънуш, гьаддиз дилигну дугъу аьзарлу касдиз шариаьтдиз асас духьну гьякъи тувну ккунду.

– Фицдар лишнариинди инсан диндихъ хъайир вуйиваликан аьгью шулу?

– Инсан диндихъ хъайир вуйиваликан улупру 4 лишан а: 1 – агьлю суннайихъди гьягьювал, 2 – Ибадат Аллагь ﷻ бадали апIуб, 3 – Шариаьтдин фарз ляхнар тамам апIуб, 4 – Гьярамвалихьан ярхла хьуб («Фатгьуль Аьллам»).

– Пайгъамбариз ﷺ варитIан кьиматлу, багьаллу салават фунуб ву?

– ВаритIанна багьаллу салават – салават «Салатуль Ибрагьимия» ву, яни «кама салайта…», думу «аттагьиятдин» кьяляхъ салам тувайиз урхури шулу («Фатгьуль Аьллам»).

– Эгер саб сужда, ясана кьюб сужда гьапIнуш кIури шаквал гьабхьнуш, сабсана сужда апIуз хай шулин?

– Му дюшюшдиъ сабсана сужда дапIну ккунду, хъасин гъудгнин аьхириъ «ас-сагьв» суждара апIуб ужу ву («Нигьаятуль Мугьтаж»).

– Фунуб кьиматлу ву: «алгьямдулиллагь» дарш «ла илагьа иллаллагь»?

– Саспи аьлимари «альгьямдулиллагь» «ла илагьа иллаллагьтIан» кьиматлуб ву кIуру, ва дурари, далил вуди, Пайгъамбарин ﷺ гафар дупна: «Фуну касди «ла илагьа иллаллагь» гьапиш, дугъаз 10 ужудар ляхнар дикIиди ва 10 харжи ляхнарин аьфв апIиди. Хъа фуну касди «аьлгьямдулиллагьи Раббиль аьламин» гьапиш, дугъаз 30 ужудар ляхнар дикIиди ва 30 харжидарин аьфв апIиди». Хъа бязи аьлимари «ла илагьа иллаллагь» «аьльгьямдулиллагьтIан» кьиматлуб ву кIура ва мидиз далил вуди Пайгъамбарин ﷺ гафар хура: «Женнетдин ачар – «ла илагьа иллаллагь» кIуру гафар ву». Гьацира Пайгъамбари ﷺ гьапну: «ВаритIанна кьиматлуб, багьалуб Узу ва имбу пайгъамбрарира гьапиб – «ла илагьа иллаллагь» ву» («Фатгьуль Аьллам»).

– Йиз жилир гьазанжариз гьушур анжагъ кьюд йислан кьяляхъ гьафну. Гьадму вахтна дугъу узуз хъайивал гьапIундар. Гьадму кьюд йисандин мудатнаъ дугъу узуз тутрувуб гьамус тувну ккундин?

– Шариаьтдиъ ачухъди ва гьавриъ шлуганси, хпар фтихъди ва фициб кьадарнаъди саб саягьниинди тямин дапIну ккундуш, дибикIна. Хъа амма жилириз гьадму улупнайи искан кьадартIан артухъди вуйи пай сабси тутрувишра ихтияр а, хъа амма фуну дюшюшнаъ вушра, варибдиъ барабарвал дубхьну ккуниб ву (суннат). («Тугьфат уль мугьтаж»).

Рузнама

Апрель

Йигь	Гьиринд. Ас–Субгь.	Ригь гьудуб.	Лисундин Аз– зугьр	Гьаркван. Аль– аьср	Лавлан. Аль–Магьриб	ХъитIирхв. Аль– гIишаъ
1	4:54	6:29	13:00	16:32	19:20	20:49
2	4:52	6:27	12:59	16:33	19:21	20:51
4	4:48	6:24	12:59	16:34	19:23	20:53
6	4:43	6:20	12:58	16:35	19:25	20:56
8	4:39	6:17	12:57	16:36	19:28	20:59
10	4:35	6:13	12:57	16:37	19:30	21:02
12	4:31	6:10	12:56	16:37	19:32	21:05
14	4:27	6:07	12:56	16:38	19:35	21:08
16	4:23	6:04	12:56	16:39	19:37	21:11
18	4:19	6:00	12:55	16:40	19:39	21:14
20	4:14	5:57	12:54	16:41	19:42	21:18
22	4:10	5:54	12:54	16:41	19:44	21:21
24	4:06	5:51	12:54	16:42	19:46	21:24
26	4:02	5:48	12:53	16:43	19:49	21:27
28	3:58	5:45	12:53	16:44	19:51	21:31
30	3:54	5:42	12:53	16:44	19:53	21:34

Гьюрматлу мусурман гъардшар ва чйир!
Нагагь учвуз ихь мусурман диндихъди аьлакьалу вуйи месэлйирикан гъаври адруб гьерхуз ккундуш, ясана «Ассалам» редакцияйиз вуйи суал аш, зенг апIинай 8722-63-41-85
Учхьан шлубдин, иншаАллагь, учу кюмек апIидича ва ичв гъуллугъар тамам апIуз чалишмиш хьидича.